

PLA ESTRATÈGIC DE LA RAMADERIA EXTENSIVA A CATALUNYA 2021-2030

Treball realitzat per:

rurbans

associació sociocultural
per a la dinamització rural
de muntanya

Per encàrrec de:

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural
Secretaria d'Acció Climàtica

Índex

Introducció	7
Antecedents i metodologia	8
Objectius	9
Arbre de problemes	9
Eixos del Pla.....	11
Mesures a desenvolupar	15
Mesura 1.1.1. Foment i reconeixement dels Serveis Ambientals que genera la ramaderia extensiva	15
Mesura 1.1.2. Prioritzar la ramaderia extensiva i semi-intensiva a l'hora dissenyar Plans i Programes i definir les bases reguladores de determinats ajuts (com les agroambientals) per afavorir aquests sistemes productius	15
Mesura 1.2.1. Convivència amb la fauna salvatge	15
Mesura 1.2.2. Reduir conflictes amb altres persones usuàries de les zones de pastura....	15
Mesura 1.3.1. Aprovació i si s'escau actualització amb validesa legal dels projectes de classificació de vies ramaderes. Amb normes d'ús i de manteniment d'aquestes vies.....	16
Mesura 1.3.2. Informar de l'existència de les vies ramaderes i el seu ús als possibles implicats. Fer mapes detallats de les vies.	16
Mesura 1.3.4. Dotar de mànegues de maneig, punts d'aigua i tancats per acollir ramats en transhumància i els ramats a muntanya.	16
Mesura 1.4.1. Ajuts i facilitats per a la contractació de personal, que permeti, entre d'altres, contractar una persona per un més i que permeti al pastor/a fer vacances.....	16
Mesura 1.4.2. Millora de les condicions laborals de l'ofici de pastor/a	16
Mesura 1.4.3. Facilitats per disposar de gossos de treball	16
Mesura 1.4.5. Millora de les assegurances agràries per adequar-les a la realitat climàtica actual.	16
Mesura 1.5.1. Facilitar l'accés a la terra.....	16
Mesura 1.5.2. Facilitar incorporacions progressives per a nous agents.....	16
Mesura 1.5.4. Revisió d'alguns criteris per a la incorporació de nous agents agraris (edat, p.ex.).....	16
Mesura 1.5.5. Promoció dels traspessos de finques extrafamiliars.....	16
Mesura 1.5.6. Facilitar els traspessos d'explotació.....	16
Mesura 1.5.9. Reforç del servei de mentoratge impulsat de forma pilot a Catalunya per tal que pugui cobrir tots els territoris amb ramaderia extensiva que tuteli/acompanyi les noves incorporacions i faci un seguiment per a que coneguin a fons el sector i la viabilitat.	17

Mesura 1.5.10. Creació d'una figura administrativa que ajudi al traspàs o relleu de finques dins del seu territori d'intervenció. Podria ser una associació o un/a mediador/a, però seria interessant que tingués vincle amb el territori.....	17
Mesura 1.5.11. Creació d'avantatges fiscals per a afavorir les transmissions de finques ..	17
Mesura 1.6.1. Impuls als nous models productius com la producció regenerativa o holística	17
Mesura 1.6.2. Incorporació del concepte d'emissions de carboni en funció de la tipologia d'explotacions ramaderes	17
Mesura 1.6.3. Limitar la càrrega ramadera per equilibrar l'impacte de la ramaderia arreu del territori	17
Mesura 1.6.4. Posar en marxa una reforma fiscal basada en els principis “qui contamina paga i qui conserva rep” i el principi de “no fer malbé” (reconegut al Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència), de manera que els sistemes ramaders extensius i els seus productes es beneficiarien d'aquestes noves condicions i podrien competir de manera més justa al mercat.	17
Mesura 2.1.1. Foment dels equipaments compartits i públics de baixa capacitat.....	18
Mesura 2.1.2. Creació d'una xarxa d'escorxadors de baixa capacitat	18
Mesura 2.2.1. Fomentar la compra pública per a la restauració col·lectiva que contempli criteris de sostenibilitat i extensivitat (en el cas de la carn)	18
Mesura 2.2.2. Facilitar espais web o espais comuns per venda de productes als ramaders.	18
Mesura 2.3.1. Buscar un sector empresarial per fer la cadena de neteja.	18
Mesura 2.3.2. Contactar amb emprenedors per fer un mix en innovació i artesania, que pugui competir amb els productes sintètics.	18
Mesura 2.3.3. Promoure la creació d'infraestructures per la cadena del processament de la llana (rentat, cardat, filat, teixit, compactat aïllants,..), que estiguin implementades en el territori	18
Mesura 2.3.4. Crear una marca amb la llana de ramaderia extensiva per fer-ne comercialització: mantes, tèxtil, aïllants	18
Mesura 2.4.1. Promoció de circuits curts amb una marca de ramaderia extensiva o de pastura.	18
Mesura 2.4.2. Promoure que les petites carnisseries i restaurants facin compra directa a ramaders i que comprin les canals senceres, per aprofitar totes les parts	18
Mesura 3.1.1. Impuls a les cremes controlades, contemplant els estudis previs que siguin necessaris.	19
Mesura 3.1.2. Capacitació del sector ramader per tal que les cremes controlades puguin ser una eina autogestionada	19
Mesura 3.1.3. Gestió i control exhaustiu de l'aplicació d'herbicides i fitosanitaris en terrenys que son aprofitats pels ramats	19

Mesura 3.1.4. Aplicar estratègies respectuoses per a mantenir el fil elèctric net sense herbicides	19
Mesura 3.1.5. Ajuts i incentius per recuperar / millorar pastures.....	19
Mesura 3.1.6. Definició i delimitació de les àrees de pastura de Catalunya, que inclogui totes les superfícies pasturades (inclòs el bosc).	19
Mesura 3.2.1. Promocionar i divulgar els avantatges (a nivell de resiliència, resistència a malalties, costos,...) dels prats naturals davant dels cultius farratgers	19
Mesura 3.2.2. Recuperació de zones obertes en espais forestals molt tancats, això no només promou la ramaderia extensiva, sinó el de la biodiversitat animal i vegetal, i el control d'incendis forestals.....	19
Mesura 3.3.1. Garantir la conservació de les races autòctones	19
Mesura 3.3.2. Creació o suport a la creació d'un institut de recerca a les races autòctones i la productivitat	19
Mesura 3.3.3. Línia d'ajuts específica per a la millora genètica a associacions de criadors o centres d'investigació i transferència de coneixement al sector	19
Mesura 3.4.1. Elaboració d'un reglament de drets i deures de la masoveria, re-inventant aquesta figura per adaptar-la a l'actualitat, que inclogui contractes de "pastura permanent" de llarg termini (més de 7 anys)	20
Mesura 3.4.3. Promoure una xarxa d'itineraris de pastures per zones adevesades.	20
Mesura 3.4.4. Promoure la gestió forestal a través de la pastura	20
Mesura 3.4.5. Adaptació normativa urbanística per poder construir granges extensives i semi-intensives.....	20
Mesura 3.4.6. Promoure bones pràctiques en ramaderia extensiva.....	20
Mesura 3.4.7. Implantar la figura dels Plans de gestió pastoral integrada (diagnòstics pastorals), en el cas de prestació de serveis ambientals	20
Mesura T1.1.1. Flexibilització i simplificació del paquet higiènic-sanitari	21
Mesura T1.1.3. Priorització de la ramaderia extensiva a les polítiques públiques, amb la creació d'eines de suport de l'administració més enllà dels ajuts.....	21
Mesura T1.2.1. Establir un espai/òrgan de debat entre administració i l'òrgan representatiu de la ramaderia extensiva de Catalunya per tractar exclusivament els problemes d'aquest sector.....	21
Mesura T1.2.2. Creació d'una "Oficina de la Ramaderia Extensiva" com a òrgan de consulta i resolució de dubtes que se li puguin plantejar per part de ramaders, ajuntaments i altres organismes (consells comarcals, urbanisme, ...).	21
Mesura T1.3.1. Garantir la fluïdesa i l'efectivitat de les accions i informació generada per l'Administració cap a les persones implicades en aquest procés.	21
Mesura T1.4.1. Reconeixement i enfortiment de l'Aliança pastoral com a òrgan de governança i centre especialitzat de la ramaderia extensiva, que incorpori els processos participatius com a base de treball estable.	21

Mesura T1.4.2. Promoció de dinàmiques territorials que empoderin als agents locals i on tothom se senti representat, per donar empenta a les solucions pel sector de la ramaderia extensiva, tenint en compte les característiques diferencials de cada territori.....	21
Mesura T1.4.3. Consolidació de places de tècnics de les associacions ramaderes, per dinamitzar el sector, cercar subvencions i projectes, treballar amb l'administració i ajudar a la transferència tecnològica. Nous ajuts per associacions, condicionat a un sector cohesionat i a la creació de teixit professional o xarxa.....	21
Mesura T1.5.1. Establir una finestra única administrativa que faciliti la comunicació cap als ramaders i tramitació de tots els ajuts que hi ha pel sector de la ramaderia extensiva (diputació, diferents departaments, etc.).....	22
Mesura T1.5.2. Creació d'eines de comunicació i acompanyament per dur a terme les tasques administratives i tecnològiques, que eviti duplicitats de les tasques (p.ex.: llibret d'explotació en paper i ara també telemàticament) i que faciliti la utilització dels nous aplicatius (com ara el GTR, Gestió Telemàtica Ramadera). Eliminar el format paper de les "guies" de moviment de bestiar (equí, boví i oví) perquè tingui format telemàtic. Implantar a les OOC punts d'acompanyament pels tràmits telemàtics (formació o mancances permanents d'eines informàtiques, cobertura,...).....	22
Mesura T1.5.3. Aprovar una llei Pastoral que doni cobertura legal a les mesures que afavoreixin la ramaderia extensiva.	22
Mesura T2.1.1. Definició d'una marca de la ramaderia extensiva, que permeti la diferenciació de la ramaderia intensiva i que pugui transmetre els valors socials associats	23
Mesura T2.1.2. Creació de segells de qualitat d'origen i raça tipus "Vedella de Navarra"	23
Mesura T2.1.4. Donar a conèixer els beneficis de la Ramaderia Extensiva sobre la biodiversitat de flora i fauna	23
Mesura T2.2.1. Visibilització des de les OC de les titularitats compartides de les explotacions	23
Mesura T2.2.2. Incloure conceptes sobre la visibilització i el paper de la dona en la ramaderia extensiva en les formacions a les noves generacions.	23
Mesura T2.2.3. Donar suport i facilitar les iniciatives portades a terme per Ramaderes de Catalunya, l'Associació de dones del món rural i Ganaderas en red que busquin l'objectiu de visibilitzar i donar a conèixer el paper de la dona.....	23
Mesura T3.1.1. Diferenciació de la Ramaderia Extensiva	24
Mesura T3.1.2. Aplicar una ecotaxa a la ramaderia intensiva per kg de N que generen ...	24
Governança i seguiment del Pla.....	25

Introducció

La ramaderia extensiva és la responsable de generar aliments sostenibles, saludables i de qualitat, així com de generar múltiples serveis ambientals al conjunt de la societat. El seu paper en la gestió del territori és clau per l'adaptació i mitigació del canvi climàtic, la conservació de la biodiversitat, la protecció del sòl en front l'erosió i l'aprofitament sostenible de l'aigua. A més, des d'un punt de vista social, contribueix a fixar gent al territori, al reequilibri territorial, i genera una economia circular.

Aquests aspectes són d'interès general i queden recollits a nivell internacional en el Pla Estratègic Nacional de la Política Agrícola comú (PEPAC), en els seus objectius, ambientals, 4, 5 i 6. També queden contemplats en el "Green Deal" i a les estratègies "Farm to fork", l'objectiu final de la qual és el desenvolupament d'un sistema alimentari just, saludable i ambientalment sostenible i l'estratègia per a la Biodiversitat 2030, on es reconeix el paper clau que representa l'agricultura i la ramaderia en la conservació de la biodiversitat. Així mateix, la ramaderia extensiva constitueix una eina sobre el terreny que contribueix al compliment de compromisos internacionals com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), el Conveni de Diversitat Biològica (CDB) o els Acords del clima de París.

Tanmateix, la situació de la ramaderia extensiva és molt delicada, i s'enfronta a importants reptes per mantenir la seva viabilitat socioeconòmica. Amb la finalitat d'establir línies d'acció que permetin treballar en la superació dels problemes diversos i complexos relacionats amb aquesta activitat, diverses Comunitats Autònomes han desenvolupat, o es troben en fase de preparació dels seus respectius plans o estratègies per a la Ramaderia Extensiva, així com a nivell de l'Estat Espanyol, WWF España i Naturaleza y Transhumancia han presentat al Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (MAPA) el document *Propuesta de Bases técnicas para una Estrategia Estatal de Ganadería Extensiva* amb una bateria de propostes per revertir la preocupant tendència actual d'aquest sector estratègic.

El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (DACC) és coneixedor de la importància que té el sector i per això, que en els darrers anys s'han promogut, recolzat i executat diverses iniciatives i actuacions per tal de millorar la seva situació. En són exemples el Pla de Recuperació de l'oví cabrum que es va redactar l'any 2013, el grup de treball de la ramaderia ecològica amb el qual es va realitzar un anàlisi DAFO del sector ecològic o el Pla Estratègic de l'Alimentació. També, pel que fa a la promoció del producte s'han dut a terme campanyes de comunicació i coneixement com el Benvingut a Pagès i s'ha promogut l'ús dels segells de venda de proximitat i circuit curt per incentivar aquests canals de comercialització que, previsiblement, milloren la rendibilitat de les explotacions ramaderes. A més, aquest 2021 també s'ha dut a terme el procés participatiu que ha de dur a la creació de l'Agenda Rural de Catalunya.

Tanmateix, aquestes iniciatives han estat, la majoria, sectoritzades. Cal una visió de conjunt de l'estat real i actual de la ramaderia extensiva, amb una visió global, i les seves necessitats. És per això que l'any 2020 el DACC encara el repte de realitzar un Pla Estratègic per la Ramaderia Extensiva.

Antecedents i metodologia

El Pla Estratègic de la Ramaderia Extensiva a Catalunya 2021-2030 exposa els reptes i les problemàtiques a les que s'encara la ramaderia extensiva a Catalunya i presenta els eixos d'actuació que han de permetre millorar-ne la seva situació en un termini de deu anys.

Entre novembre de 2020 i gener de 2021 el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARPA) de la Generalitat de Catalunya va elaborar les [Bases per al desenvolupament d'un Pla Estratègic de la Ramaderia Extensiva a Catalunya 2021-2030](#), utilitzant la informació i dades recollides en els darrers anys de treball amb el sector. Aquest document presentava dos gran blocs de contingut: per una banda, l'esborrany tècnic del futur Pla estratègic amb un diagnòstic preliminar sobre la situació actual de la ramaderia extensiva, una anàlisi DAFO, una proposta de línies estratègiques de treball per assolir els objectius establerts i una proposta d'avaluació i seguiment del Pla, un cop aquest fos aprovat i posat en marxa. Per altra banda, també es presentava el disseny d'un procés de participació que permetria incorporar la visió, aportacions i coneixements de tots els sectors involucrats en la matèria i així crear conjuntament el futur Pla Estratègic.

El document que teniu entre mans és resultat de la feina feta durant el procés participatiu que ha tingut lloc al llarg de l'any 2021. Gràcies a la sessió de contrast de diagnòstic i a les sessions territorials s'ha pogut confrontar i completar la diagnosi i la DAFO, donant lloc a l'arbre de problemes presentat a continuació on es resumeixen els reptes que afronta el sector i als quals s'hauria de donar resposta amb aquest Pla. Per altra banda, les línies estratègiques de treball s'han redefinit i completat a través de les sessions territorials i les sessions per eixos, tenint en compte la visió i les aportacions de tots els sectors que hi han participat.

Han participat un total de **247 persones** diferents (incloent la participació en línia i la participació a les sessions informatives i de debat), que pertanyien al sector ramader, a l'àmbit de la recerca, de l'administració, tercer sector o altres (veure Annex I).

Objectius

L'objectiu general del pla estratègic és adquirir un millor coneixement de l'estat de la ramaderia extensiva a Catalunya i dissenyar línies estratègiques que millorin la situació actual del sector.

Aquest objectiu general es concretarà en els següents objectius específics:

1. Afavorir la viabilitat econòmica i sostenibilitat de les explotacions i altres subsectors associats a la ramaderia extensiva.
2. Diferenciar, tant en l'àmbit legal com en la cadena de valor, la ramaderia extensiva donant a conèixer els seus beneficis i serveis ambientals.
3. Fomentar i impulsar la comercialització i el consum dels productes i serveis derivats de la ramaderia extensiva.
4. Millorar l'acció de govern sobre la ramaderia extensiva, entesa com les actuacions de l'administració pública que afecten les persones titulars d'explotacions ramaderes en extensiu i altres ens del sector.
5. Potenciar un nou model de governança recolzat en la participació de tot el sector i els agents actius en el territori i en la cadena de valor de la ramaderia extensiva.

9

Arbre de problemes

Fruits del document de Bases del Pla i complementat amb les sessions participatives de contrast de diagnòstic i les territorials s'ha elaborat l'arbre de problemes que mira de resumir, de manera visual, els reptes que afronta el sector i als quals s'hauria de donar resposta amb aquest Pla.

Figura 1. Arbre de problemes realitzat seguint l'esquema de l'elaborat per WWF España i Trashumancia y Naturaleza per a l'Estrategia Nacional para la Ganadería Extensiva amb la identificació de problemàtiques que enfronta el sector resultat del procés participatiu realitzat a Catalunya.

Eixos del Pla

Per tal d'afrontar els reptes que encara la ramaderia extensiva a Catalunya i poder dissenyar estratègies per millorar la seva situació s'ha diferenciat 6 eixos d'actuació: producció ramadera sostenible, cadena de valor, gestió del territori, participació i governança, valorització, comunicació, promoció i generació de coneixement i innovació.

Aquesta divisió en eixos permet dissenyar línies estratègiques que donin resposta a les dificultats plantejades durant la diagnosi. Tanmateix, és una divisió executiva ja que el plantejament ha de ser interrelacionat i global.

Eix 1.	Producció ramadera sostenible
Eix 2.	Cadena de Valor
Eix 3.	Gestió del Territori
ET 1.	Participació i governança
ET 2.	Valorització, comunicació, promoció
ET 3.	Generació de coneixement i innovació

11

Eix 1. Producció ramadera sostenible

En aquest eix s'aborda el model productiu de la ramaderia extensiva, fent especial èmfasi en la necessitat que sigui sostenible a tots els nivells: econòmic, social i ambiental.

Objectius

- Impulsar la formació i el desenvolupament de sistemes de coneixement e innovació en el àmbit de la ramaderia extensiva
- Promoure noves incorporacions facilitant l'accés a la terra i el relleu generacional
- Promoure l'ús de pràctiques sostenibles amb el medi ambient, apostant per una transició agroecològica
- Vetllar per la viabilitat econòmica i social dels projectes productius empresarials de manera que es garanteixi la seva perdurabilitat en el temps.
- Reduir els riscos financers de les explotacions extensives i millorar la seva prevenció i gestió del risc
- Adaptar el model de salut, bioseguretat i benestar animal a les condicions de la ramaderia extensiva
- Potenciar la mobilitat ramadera i la transhumància
- Reduir els danys a la ramaderia extensiva i millora de la coexistència amb la fauna salvatge

- Fomentar la igualtat i suport al paper de les dones en la ramaderia extensiva
- Millorar l'ocupació en ramaderia extensiva
- Optimitzar els aspectes socials vinculats a la ramaderia extensiva: teixit social, associacionisme, formació
- Investigar, desenvolupar i innovar en ramaderia extensiva
- Adaptar la ramaderia extensiva al canvi climàtic i desenvolupar el seu potencial de mitigació

Eix 2. Cadena de valor

El segon eix incideix especialment en tots els aspectes que poden contribuir a millorar el pes que té la ramaderia extensiva en tota la cadena de valor, així com sobre l'estratègia territorial.

Objectius

- Fomentar el compromís territorial de tots els agents que intervenen en el sistema agroalimentari, reforçant vincles, i una visió compartida del sector.
- Promoure l'optimització dels circuits comercials de venda de proximitat des de la innovació, amb una perspectiva de sostenibilitat i de responsabilitat social, ambiental i econòmica.
- Diferenciar els productes de la ramaderia extensiva
- Planificar i desenvolupar infraestructures descentralitzades per a la ramaderia extensiva
- Desenvolupar el suport de les administracions a la ramaderia extensiva a través de les diferents eines al seu abast: compra pública, desenvolupament normatiu, etiquetatge, simplificació de tràmits, adaptació de mesures higiènic-sanitàries, etc.

12

Eix 3. Gestió del territori

Eix que pretén abordar la interrelació entre ramaderia extensiva i el seu impacte en el territori per tal d'aconseguir una gestió sostenible d'aquest.

Objectius

- Optimització dels recursos pasturables del territori per al seu ús sostenible per part de la ramaderia extensiva
- Optimitzar la base territorial de les explotacions: accés a la terra, l'habitatge i els recursos naturals
- Prevenir els incendis mitjan pasturatge
- Conservar i recuperar hàbitats lligats a la ramaderia extensiva
- Potenciar la biodiversitat lligada a sistemes ramaders extensius i d'alt valor natural
- Protegir i promoure el llegat cultural lligat a la ramaderia extensiva i la pastura
- Integrar la ramaderia extensiva en les figures de planificació i gestió del territori
- Ampliar el suport d'altres agents actius en els territoris a la gestió de la vegetació mitjançant pasturatge
- Recuperar i potenciar el patrimoni genètic i la diversitat dels animals domèstics

Eix transversal 1. Participació i governança

Aquest eix transversal aborda els mecanismes de participació necessaris per afrontar de manera conjunta els reptes que presenta la ramaderia extensiva i generar una governança compartida que permeti implementar les mesures necessàries per a la seva millora.

Objectius

- Dissenyar els processos de participació per recollir totes les inquietuds del sector i co-dissenyar les solucions als actuals problemes a partir d'una participació efectiva i qualificada de tot el sector
- Augmentar la representació del sector en la presa de decisions, augmentant la seva legitimitat i per tant l'adopció i èxit de les propostes
- Posar en valor les veus minoritàries del sector
- Crear els espais permanents de debat entre administració, sector i altres agents rellevants
- Dissenyar i implementar una governança del sector que permeti l'empoderament d'aquest i la implicació en la presa de decisions.

Eix transversal 2. Valorització, comunicació, promoció

Aquest eix recull totes aquelles accions que poden incidir de manera més específica sobre la imatge que es projecta de la ramaderia extensiva i el seu posicionament com a model sostenible de qualitat i que promouen una ruralitat més resilient i circular.

13

Objectius

- Donar a conèixer els beneficis que suposa la ramaderia extensiva per la dinamització del món rural, pel medi ambient i pel conjunt de consumidors/es.
- Millorar el posicionament de la ramaderia extensiva en els mercats mitjançant una estratègia de comunicació clara sobre els productes que procedeixen d'aquest tipus de maneig.
- Diferenciar els productes provinents de la ramaderia extensiva per facilitar l'elecció a les persones consumidores.
- Informar i promoure els productes procedents de la ramaderia extensiva cap a les persones consumidores i grups de consum.

Eix transversal 3. Generació de coneixement i innovació

En aquest eix es recullen totes les accions que incideixen sobre la innovació en les empreses ramaderes, la millora competencial, la investigació i la transferència de coneixement en la ramaderia extensiva.

Objectius

- Millorar la caracterització de la ramaderia extensiva per tal de poder-la diferenciar de la ramaderia industrial
- Millorar els indicadors que s'utilitzen per discriminar l'extensivitat i diferenciar aquestes explotacions, segons el seu grau d'extensivitat, en les bases estadístiques. Posar en valor el coneixement tradicional i aplicar-lo als nous sistemes agroramaders
- Millorar la innovació empresarial, específicament en les àrees que poden reforçar els valors que sostenen la visió territorial.
- Millorar la competitivitat del sector entesa com l'entramat d'empreses i agents que intervenen en qualsevol punt de la cadena de valor de les produccions locals (rematants, restauració, carnissers). Així, no només es fa referència a productors i productores, si no també a les diferents iniciatives, tant públiques com privades i a altres agents que hi poden estar relacionats (tècnics dinamitzadors, càrrecs electes, associacions empresarials, etc.) que defensen i impulsen una visió del territori.
- Incidir en la millora de competències i professionalització d'empreses, tècnics i agents que intervenen en el sistema agroalimentari que permet generar canvis en positiu a nivell global.

Mesures a desenvolupar

El Pla estratègic de la ramaderia extensiva aspira a articular sector primari competitiu, arrelat territorialment al país i basat en la seva diversitat, que produeixi uns aliments accessibles, saludables i de qualitat, reconeguts pels consumidors i consumidores. Per assolir aquest objectiu cal activar una sèrie de mesures que despleguem a continuació.

Per a cada mesura s'ha elaborat una fitxa amb la següent informació:

1. Codi de la mesura com a identificador
2. Eix al qual pertany
3. Línia estratègica que segueix
4. Prioritat: Segons les prioritzacions que es van fer durant el procés participatiu s'endrecen les diferents mesures en prioritat alta, mitja o baixa
5. Viabilitat: expressa si la mesura proposada compta amb els diferents recursos perquè es pugui implementar. Pot ser viabilitat alta, mitja o baixa.
6. Termini d'implementació
7. Una descripció de les actuacions necessàries per assolir la mesura
8. Mesures amb les que està relacionada

15

Eix 1 Producció ramadera sostenible

Línia estratègica 1.1. Millorar la rendibilitat i viabilitat socioeconòmica de les explotacions ramaderes en extensiu

Mesura 1.1.1. Foment i reconeixement dels Serveis Ambientals que genera la ramaderia extensiva

Mesura 1.1.2. Prioritzar la ramaderia extensiva i semi-intensiva a l'hora dissenyar Plans i Programes i definir les bases reguladores de determinats ajuts (com les agroambientals) per afavorir aquests sistemes productius

Línia estratègica 1.2. Optimització de les relacions entre la ramaderia extensiva i el territori

Mesura 1.2.1. Convivència amb la fauna salvatge

Mesura 1.2.2. Reduir conflictes amb altres persones usuàries de les zones de pastura

Línia estratègica 1.3. Protegir, facilitar i promoure la mobilitat ramadera i transhumància

Mesura 1.3.1. Aprovació i si s'escau actualització amb validesa legal dels projectes de classificació de vies ramaderes. Amb normes d'ús i de manteniment d'aquestes vies.

Mesura 1.3.2. Informar de l'existència de les vies ramaderes i el seu ús als possibles implicats. Fer mapes detallats de les vies.

Mesura 1.3.4. Dotar de mànegues de maneig, punts d'aigua i tancats per acollir ramats en transhumància i els ramats a muntanya.

Línia estratègica 1.4. Millorar la qualitat de vida i les condicions laborals de les persones que es dediquen a la ramaderia extensiva

Mesura 1.4.1. Ajuts i facilitats per a la contractació de personal, que permeti, entre d'altres, contractar una persona per un més i que permeti al pastor/a fer vacances.

Mesura 1.4.2. Millora de les condicions laborals de l'ofici de pastor/a

Mesura 1.4.3. Facilitats per disposar de gossos de treball

Mesura 1.4.5. Millora de les assegurances agràries per adequar-les a la realitat climàtica actual.

Línia estratègica 1.5. Facilitar les noves incorporacions al sector de la ramaderia extensiva

Mesura 1.5.1. Facilitar l'accés a la terra

Mesura 1.5.2. Facilitar incorporacions progressives per a nouvinguts

Mesura 1.5.4. Revisió d'alguns criteris per a la incorporació de nous agents agraris (edat, p.ex.).

Mesura 1.5.5. Promoció dels traspassos de finques extrafamiliars

Mesura 1.5.6. Facilitar els traspassos d'explotació

Mesura 1.5.9. Reforç del servei de mentoratge impulsat de forma pilot a Catalunya per tal que pugui cobrir tots els territoris amb ramaderia extensiva que tuteli/acompanyi les noves incorporacions i faci un seguiment per a que coneguin a fons el sector i la viabilitat.

Mesura 1.5.10. Creació d'una figura administrativa que ajudi al traspàs o relleu de finques dins del seu territori d'intervenció. Podria ser una associació o un/a mediador/a, però seria interessant que tingués vincle amb el territori.

Mesura 1.5.11. Creació d'avantatges fiscals per a afavorir les transmissions de finques

Línia estratègica 1.6. Afavorir la sostenibilitat ambiental de las explotacions

Mesura 1.6.1. Impuls als nous models productius com la producció regenerativa o holística

Mesura 1.6.2. Incorporació del concepte d'emissions de carboni en funció de la tipologia d'explotacions ramaderes

Mesura 1.6.3. Limitar la càrrega ramadera per equilibrar l'impacte de la ramaderia arreu del territori

Mesura 1.6.4. Posar en marxa una reforma fiscal basada en els principis “qui contamina paga i qui conserva rep” i el principi de “no fer malbé” (reconegut al Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència), de manera que els sistemes ramaders extensius i els seus productes es beneficiarien d'aquestes noves condicions i podrien competir de manera més justa al mercat.

Eix 2 Cadena de valor

Línia estratègica 2.1. Creació, gestió i manteniment de les infraestructures necessàries per a la ramaderia extensiva

Mesura 2.1.1. Foment dels equipaments compartits i públics de baixa capacitat

Mesura 2.1.2. Creació d'una xarxa d'escorxadors de baixa capacitat

Línia estratègica 2.2. Foment del consum de carn provinent de Ramaderia Extensiva

Mesura 2.2.1. Fomentar la compra pública per a la restauració col·lectiva que contempli criteris de sostenibilitat i extensivitat (en el cas de la carn)

Mesura 2.2.2. Facilitar espais web o espais comuns per venda de productes als ramaders.

Línia estratègica 2.3. Fomentar l'ús de la llana i la pell en les diferents indústries

Mesura 2.3.1. Buscar un sector empresarial per fer la cadena de neteja.

18

Mesura 2.3.2. Contactar amb emprenedors per fer un mix en innovació i artesania, que pugui competir amb els productes sintètics.

Mesura 2.3.3. Promoure la creació d'infraestructures per la cadena del processament de la llana (rentat, cardat, filat, teixit, compactat aïllants,...), que estiguin implementades en el territori

Mesura 2.3.4. Crear una marca amb la llana de ramaderia extensiva per fer-ne comercialització: mantes, tèxtil, aïllants ...

Línia estratègica 2.4. Optimitzar dels circuits comercials

Mesura 2.4.1. Promoció de circuits curts amb una marca de ramaderia extensiva o de pastura.

Mesura 2.4.2. Promoure que les petites carnisseries i restaurants facin compra directa a ramaders i que comprin les canals senceres, per aprofitar totes les parts

Eix 3 Gestió del territori

Línia estratègica 3.1. Conservació i recuperació d'hàbitats lligats a la ramaderia extensiva

Mesura 3.1.1. Impuls a les cremes controlades, contemplant els estudis previs que siguin necessaris.

Mesura 3.1.2. Capacitació del sector ramader per tal que les cremes controlades puguin ser una eina autogestionada

Mesura 3.1.3. Gestió i control exhaustiu de l'aplicació d'herbicides i fitosanitaris en terrenys que son aprofitats pels ramats

Mesura 3.1.4. Aplicar estratègies respectuoses per a mantenir el fil elèctric net sense herbicides

Mesura 3.1.5. Ajuts i incentius per recuperar / millorar pastures

Mesura 3.1.6. Definició i delimitació de les àrees de pastura de Catalunya, que inclogui totes les superfícies pasturades (inclòs el bosc).

Línia estratègica 3.2. Potenciar la biodiversitat i sistemes ramaders extensius d'alt valor natural

19

Mesura 3.2.1. Promocionar i divulgar els avantatges (a nivell de resiliència, resistència a malalties, costos,...) dels prats naturals davant dels cultius farratgers

Mesura 3.2.2. Recuperació de zones obertes en espais forestals molt tancats, això no només promou la ramaderia extensiva, sinó el de la biodiversitat animal i vegetal, i el control d'incendis forestals

Línia estratègica 3.3. Protegir i promoure el patrimoni genètic i races autòctones

Mesura 3.3.1. Garantir la conservació de les races autòctones

Mesura 3.3.2. Creació o suport a la creació d'un institut de recerca a les races autòctones i la productivitat

Mesura 3.3.3. Línia d'ajuts específica per a la millora genètica a associacions de criadors o centres d'investigació i transferència de coneixement al sector

Línia estratègica 3.4. Integració de la ramaderia extensiva en les figures i eines de planificació i gestió del territori

Mesura 3.4.1. Elaboració d'un reglament de drets i deures de la masoveria, re-inventant aquesta figura per adaptar-la a l'actualitat, que inclogui contractes de "pastura permanent" de llarg termini (més de 7 anys)

Mesura 3.4.3. Promoure una xarxa d'itineraris de pastures per zones adevesades.

Mesura 3.4.4. Promoure la gestió forestal a través de la pastura

Mesura 3.4.5. Adaptació normativa urbanística per poder construir granges extensives i semi-intensives.

Mesura 3.4.6. Promoure bones pràctiques en ramaderia extensiva

Mesura 3.4.7. Implantar la figura dels Plans de gestió pastoral integrada (diagnòstics pastorals), en el cas de prestació de serveis ambientals

Eix Transversal 1 Participació i Governança

Línia estratègica T1.1. Adaptar les polítiques públiques a la realitat de la Ramaderia extensiva

Mesura T1.1.1. Flexibilització i simplificació del paquet higiènic-sanitari

Mesura T1.1.3. Priorització de la ramaderia extensiva a les polítiques públiques, amb la creació d'eines de suport de l'administració més enllà dels ajuts

Línia estratègica T1.2. Fomentar la coordinació entre diferents administracions i nivells administratius (europeu, estatal, regional i local) en aspectes relacionats amb la ramaderia extensiva

Mesura T1.2.1. Establir un espai/òrgan de debat entre administració i l'òrgan representatiu de la ramaderia extensiva de Catalunya per tractar exclusivament els problemes d'aquest sector

Mesura T1.2.2. Creació d'una "Oficina de la Ramaderia Extensiva" com a òrgan de consulta i resolució de dubtes que se li puguin plantejar per part de ramaders, ajuntaments i altres organismes (consells comarcals, urbanisme, ...).

Línia estratègica T1.3. Assegurar la participació real i efectiva del sector productiu i la societat civil en relació amb la ramaderia extensiva

Mesura T1.3.1. Garantir la fluïdesa i l'efectivitat de les accions i informació generada per l'Administració cap a les persones implicades en aquest procés.

Línia estratègica T1.4. Promoure el teixit associatiu i la vertebració del sector ramader extensiu

Mesura T1.4.1. Reconeixement i enfortiment de l'Aliança pastoral com a òrgan de governança i centre especialitzat de la ramaderia extensiva, que incorpori els processos participatius com a base de treball estable.

Mesura T1.4.2. Promoció de dinàmiques territorials que empoderin als agents locals i on tothom se senti representat, per donar empenta a les solucions pel sector de la ramaderia extensiva, tenint en compte les característiques diferencials de cada territori.

Mesura T1.4.3. Consolidació de places de tècnics de les associacions ramaderes, per dinamitzar el sector, cercar subvencions i projectes, treballar amb l'administració i ajudar a la transferència tecnològica. Nous ajuts per associacions, condicionat a un sector cohesionat i a la creació de teixit professional o xarxa.

Línia estratègica T1.5. Disminuir la càrrega burocràtica a la que es troba sotmesa la ramaderia extensiva

Mesura T1.5.1. Establir una finestra única administrativa que faciliti la comunicació cap als ramaders i tramitació de tots els ajuts que hi ha pel sector de la ramaderia extensiva (diputació, diferents departaments, etc.).

Mesura T1.5.2. Creació d'eines de comunicació i acompanyament per dur a terme les tasques administratives i tecnològiques, que eviti duplicitats de les tasques (p.ex.: llibret d'explotació en paper i ara també telemàticament) i que faciliti la utilització dels nous aplicatius (com ara el GTR, Gestió Telemàtica Ramadera). Eliminar el format paper de les "guies" de moviment de bestiar (equí, boví i oví) perquè tingui format telemàtic. Implantar a les OOCC punts d'acompanyament pels tràmits telemàtics (formació o mancances permanents d'eines informàtiques, cobertura,...).

Mesura T1.5.3. Aprovar una llei Pastoral que doni cobertura legal a les mesures que afavoreixin la ramaderia extensiva.

Eix Transversal 2 Valorització. Comunicació, promoció

Línia estratègica T2.1. Campanyes de sensibilització sobre la ramaderia extensiva

Mesura T2.1.1. Definició d'una marca de la ramaderia extensiva, que permeti la diferenciació de la ramaderia intensiva i que pugui transmetre els valors socials associats

Línia estratègica T2.1. Campanyes de sensibilització sobre la ramaderia extensiva

Mesura T2.1.2. Creació de segells de qualitat d'origen i raça tipus "Vedella de Navarra"

Mesura T2.1.4. Donar a conèixer els beneficis de la Ramaderia Extensiva sobre la biodiversitat de flora i fauna

Línia estratègica T2.2. Visibilitzar i reconèixer el paper de la dona ramadera extensiva

Mesura T2.2.1. Visibilització des de les OC de les titularitats compartides de les explotacions

23

Mesura T2.2.2. Incloure conceptes sobre la visibilització i el paper de la dona en la ramaderia extensiva en les formacions a les noves generacions.

Mesura T2.2.3. Donar suport i facilitar les iniciatives portades a terme per Ramaderes de Catalunya, l'Associació de dones del món rural i Ganaderas en red que busquin l'objectiu de visibilitzar i donar a conèixer el paper de la dona

Eix Transversal 3 Generació de coneixement i innovació

Línia estratègica T3.1. Diferenciar els productes de la ramaderia extensiva

Mesura T3.1.1. Diferenciació de la Ramaderia Extensiva

Mesura T3.1.2. Aplicar una ecotaxa a la ramaderia intensiva per kg de N que generen

Governança i seguiment del Pla

Amb l'objectiu de garantir una execució correcta del Pla, s'ha d'articular un model de governança per al seguiment, l'avaluació i la coordinació de les actuacions per impulsar. Aquest model de governança està constituït per diferents estructures de treball i seguiment que es coordinen entre si.

La Direcció General de Ramaderia del DACC és l'òrgan que possibilita la participació dels agents econòmics i socials amb l'objectiu de consolidar i reforçar els instruments d'interlocució de l'Administració amb aquests agents, en els diferents àmbits del sector de la ramaderia extensiva a Catalunya. Aquest departament és l'encarregat d'impulsar el full de ruta per a revertir l'actual situació del sector de la ramaderia extensiva.

Així mateix, es crearà la Comissió de Seguiment i Orientació Tècnica i Operativa, que dependrà i reportarà la informació de seguiment del Pla al Departament. Aquesta comissió estarà constituïda per una representació del Departament, per les persones responsables del seguiment dels eixos. Les funcions principals seran impulsar i coordinar als diferents agents implicats en l'execució del Pla i fer el seguiment del seu grau d'avenç. Cada eix en què s'ha estructurat el Pla té una persona responsable de l'eix, que s'encarregarà de dirigir les diferents actuacions de la seva àrea temàtica i que s'interrelacionarà amb els coordinadors de les actuacions transformadores i els coordinadors de les actuacions instrumentals per mantenir la coherència i la visió transversal a l'hora d'implementar les iniciatives.